

Soms roept een jongere het gevoel op dat er iets niet pluis is. Negeer zo'n gevoel niet want als er sprake is van eengerelateerd geweld, is hulp nodig. Docenten, mentoren, trajectbegeleiders, loopbaanspecialisten, schoolmaatschappelijk werkers, leerlingbegeleiders, portiers en conciërges, iedereen op school kan een schakel vormen in de hulpketen. Hiermee levert u daadwerkelijk een bijdrage aan het voorkomen van schooluitval en escalatie van eengerelateerd geweld.

EEN KWESTIE VAN EER

TIEN PORTRETTE

AYFER

ALI

ABIDA

WARDA

HAFSA

RACHID

SELMA

ZAÏDA

MERIAM

MERAL

EEN KWESTIE VAN EER

**TIEN PORTRETTE
VAN
MBO-JONGEREN MET
EERGERELATEERDE
PROBLEMEN**

INHOUDSOPGAVE

Interviews en teksten	Sep Schaffers (Inktvis Teksten)
Eindredactie	Goverdien Philips
Ontwerp	Roos! Communicatieprojecten
Drukwerk	Druk. Tan Heck

Deze publicatie is mogelijk gemaakt met financiële ondersteuning van het ministerie van VROM / Wonen, Wijken en Integratie in het kader van het **Scholenproject eerge relateerd geweld in en om de school.**

5	Schakel in de hulpketen
6	In actie komen
9	Wat is eer?
12	Signalen
15	AYFER
19	ALI
23	ABIDA
27	WARDA
31	HAFSA
35	RACHID
39	SELMA
43	ZAIDA
47	MERIAM
51	MERAL
55	Hulp
56	Karima Ouchan: <i>‘Een juiste inschatting maken is vaak moeilijk’</i>
58	Ria Schoonen: <i>‘Vertrouw op je intuïtie en roep hulp in’</i>
60	Silvana Mohansingh: <i>‘Verplaats je in hun situatie’</i>
62	Meer informatie
63	Aanbevolen literatuur
64	Adressen

SCHAKEL IN DE HULPKETEN

Soms roept een jongere het gevoel op dat er iets niet pluis is. Negeer zo'n gevoel niet want als er sprake is van eengerelateerd geweld, is hulp nodig. Docenten, mentoren, trajectbegeleiders, loopbaanspecialisten, schoolmaatschappelijk werkers, leerlingbegeleiders, portiers en conciërges, iedereen op school kan een schakel vormen in de hulpketen. Hiermee levert u daadwerkelijk een bijdrage aan het voorkomen van schooluitval en escalatie van eengerelateerd geweld.

In de publicatie 'Een kwestie van eer' zijn tien portretten opgenomen van jongeren die een opleiding volg(d)en op het Albeda College of het ROC van Twente. De portretten zijn tot stand gekomen met behulp van casusmateriaal van onderzoeksbureau Beke en interviews met leerlingbegeleiders van beide ROC's. Deze publicatie is het resultaat van een gezamenlijke inspanning van de projectleiders Karima Ouchan en Goverdien Philips, en is één de activiteiten en producten van het "Scholenproject Eengerelateerd geweld in en om de school".

IN ACTIE KOMEN

“Eergerelateerd geweld is een maatschappelijk probleem waar ook het onderwijs mee te maken heeft.”

In het leven van mbo-jongeren speelt de school een cruciale rol. Het is een plek waar ze kunnen laten zien dat er iets aan de hand is. Docenten, mentoren, conciërges en andere schoolmedewerkers zijn dan ook vaak de eerste signaleerder en schakel in de hulpketen. Alhoewel ze niet verantwoordelijk zijn voor de problemen van deze jongeren, kunnen ze toch iets doen. Bijvoorbeeld in de vorm van aandacht geven en doorverwijzen. Anders onthouden ze hen, meestal onbedoeld, gespecialiseerde zorg en hulp. Iets simpels als contact opnemen met de leerlingbegeleider of een hulpverleningsinstantie buiten de school kan een geweldige duw in de goede richting geven. Met als mogelijk resultaat dat jongeren hun opleiding kunnen afmaken en geen slachtoffer worden van eergerelateerd geweld.

Vaak zonder zich daarvan bewust te zijn geven jongeren bepaalde signalen af. Neem deze signalen serieus en stel ze aan de orde in een individueel gesprek. Vraag zonder oordeel wat er aan de hand is en neem geen genoegen met het eerste antwoord. Want jongeren die opgroeien in een wij-cultuur hebben vaak niet geleerd om zelf iets te vinden.

IN ACTIE KOMEN

De eer-cultuur van jongeren afkomstig uit landen zoals bijvoorbeeld Turkije of Marokko lijkt in eerste instantie een ‘ver-van-mijn-bed-show’. Toch ligt hun cultuur vaak dichterbij dan we denken. Nog niet zo lang geleden kon trouwen of een vriendschap sluiten met iemand uit een ander milieu of met een andere geloofsovertuiging hier in Nederland leiden tot een breuk met de familie. In sommige regio’s en gemeenschappen gebeurt dat nog steeds. De portretten van de jongeren in dit boekje stemmen verdrietig maar hun toekomstperspectief is niet uitzichtloos. Want ook voor deze jongeren geldt dat ze een keuze hebben. En de school kan helpen bij het maken van die keuze.

Onderwijsmedewerkers kunnen vaak meer doen dan ze zelf denken als het gaat om eergerelateerde problematiek. Voorwaarde is wel om goed geïnformeerd zijn. Deze publicatie draagt bij aan het ‘gevoelig maken’ voor de impact van eergerelateerde zaken. Tegelijkertijd is het een uitnodiging om in actie te komen.

Goverdien Philips

Projectleider Scholenproject

Eergerelateerd geweld in en om de school

WAT IS EER?

Eer

Eer is de waarde van een persoon of zijn familie. Eer is iets concreets, het is een bezit dat aangetast of afgepakt kan worden. De eer van een familie wordt bepaald door de mate van welvaart en het gedrag van de afzonderlijke familieleden. Iedereen bewaakt de eer door trouw en oprecht te zijn, behulpzaam en gastvrij, geen misdrijven te plegen, niet te roddelen en zich kuis te gedragen. Of een persoon of zijn familie eer bezit, wordt uiteindelijk bepaald door de gemeenschap.

Familie-eer

Het fenomeen familie-eer is ontstaan in stamculturen, waarbij het belang van het individu ondergeschikt is aan dat van de groep. De gemeenschap bood bescherming in ruil voor onvoorwaardelijke loyaliteit. Collectiviteit was nodig om als stam te kunnen overleven en wie zich niet aan de groepsregels hield, pleegde verraad.

Twee soorten familie-eer

Er zijn twee soorten familie-eer: de algemene familie-eer (sharaf of seref) en de seksuele familie-eer (ardh of namus). De algemene familie-eer heeft te maken met de reputatie van de man, in de ogen van de gemeenschap. Zijn rol als man en autoriteit binnen de familie staat centraal. De seksuele familie-eer houdt voor vrouwen fysieke onbevleetheid en kuisheid in en voor mannen het bewaken daarvan.

Aantasting van de eer

De eer kan worden aangevallen of beschadigd door buitenstaanders of familieleden zelf. Wanneer een familielid zich misdraagt, verliest niet alleen die persoon de eer, maar ook de rest van de familie. De culturele waarden en normen van de familie en de gemeenschap bepalen of er sprake is van eerschending. Aantasting van de eer wordt met gepast geweld bestraft.

WAT IS EER?

Sexuele eer

Bestaat het risico dat de sexuele eer wordt aangetast, dan neemt de familie op voorhand vaak al maatregelen. Meisjes en jonge vrouwen worden kort gehouden en beperkt in hun bewegingsvrijheid. Als roddels en (valse) beschuldigingen de ronde doen is dat meestal aanleiding om (een vorm van) geweld te gebruiken. Wordt de sexuele eer daadwerkelijk aangetast, dan vindt vaak een ernstige vorm van eengerelateerd geweld plaats, zoals uithuwelijking, terugsturen naar het land van herkomst of soms zelfs moord.

Eerherstel

Als de eer is aangetast, moet eerherstel plaatsvinden. Dat gaat vaak gepaard met mentaal of fysiek geweld. De mate waarin de aantasting van de eer bekend is bij de gemeenschap, is daarbij van cruciaal belang. Een familie ontleent zijn zekerheid en eigenwaarde namelijk aan de gemeenschap en die bepaalt uiteindelijk of een familie wel of niet haar eer verliest. Een eerloze familie kan uitgestoten of sociaal doodverklaard worden.

Godsdienst en eengerelateerd geweld

Eengerelateerd geweld is geen religieus fenomeen. Het is een oeroud cultureel verschijnsel, dat in meerdere landen door mensen van allerlei geloven wordt toegepast. Het komt voort uit de mentaliteit van een gemeenschap, sociale achtergronden en man-vrouwverhoudingen.

Landen

Eengerelateerd geweld komt voor in het hele Midden-Oosten (Afghanistan, Egypte, Irak, Iran, Jordanië, Libanon, Saudi-Arabië, Syrië en Turkije) en een aantal aangrenzende landen (Pakistan, Bangladesh, India, Sudan, Algerije en Marokko). Ook Zuid-Amerikaanse landen (Argentinië, Brazilië, Colombia, Ecuador, Guatemala, Haïti, Peru en

WAT IS EER?

Venezuela) zijn bekend met eengerelateerd geweld. In Nederland en West-Europa is eengerelateerd geweld meegebracht door arbeidsmigranten en asielzoekers sinds de jaren zeventig.

Sociale groepen

Eengerelateerd geweld komt in alle lagen van de samenleving voor. In Nederland speelt het niet alleen bij de eerste generatie immigranten. Ook sommige families van de tweede en derde generatie zetten deze traditie voort.

SIGNALLEN

Jongeren die vanwege de familie-eer met beperkende maatregelen, vrijheidsberoving of geweld te maken hebben, roepen vaak een gevoel op dat er iets niet pluis is. In het rapport 'Leren van eer op scholen' (2008) van onderzoeksbureau Beke noemen jongeren zelf als meest voorkomende signalen:

- concentratieproblemen
- woede-uitbarstingen
- depressieve klachten
- machteloosheid
- ingehouden woede
- sociaal isolement.

Ook wijzen ze op signalen zoals hyperactief zijn, lacherig, afspraken buiten schooltijd om maken, slecht slapen en hyperventilatie.

Docenten en mentoren noemen meer schoolgerelateerde signalen zoals:

- slechte cijfers
- hoog schoolverzuim
- afspraken niet nakomen

Net als de jongeren melden zij ook concentratieproblemen, depressieve klachten en machteloosheid.

Naast deze signalen is het van belang om de culturele achtergrond van de jongeren mee te nemen als basissignaal. Eergerelateerde kwesties moeten namelijk altijd in de culturele context worden geplaatst.

Jongeren zijn wat hun gedrag betreft onder te verdelen in:

- 'zwijgers': hebben de grootste moeite om te vertellen wat er aan de hand is
- 'inleiders': komen eerst met een andere kwestie bij een docent of mentor en vertellen daarna pas over erezaken

SIGNALLEN

- 'open boeken': vertellen direct wat er aan de hand is.

Hun signalen hoeven niet exclusief met eergerelateerde zaken te maken hebben. Verzuim en brutaal gedrag kunnen bijvoorbeeld ook wijzen op huiselijk geweld of andere problemen.

Vaak zijn jongeren zo aangeslagen door hun problemen dat de buitenwereld wel merkt dat er 'iets' aan de hand is. Soms laten ze niets merken omdat ze absoluut geen ruchtbaarheid aan hun problemen willen geven. Andersom kan het zijn dat een jongere denkt een signaal af te geven dat vervolgens niet wordt opgepikt. Waar het om gaat, is een open, niet oordelende en opmerkelijke houding die resulteert in ontvankelijkheid voor signalen.

Karima Ouchan (leerlingbegeleidster ROC van Twente) duidt sommige signalen als volgt: "Emotionele uitbarstingen zijn het resultaat van constant op de tenen lopen. Meisjes krijgen soms ook angst-aanvallen. Vlak voor de zomervakantie realiseren ze zich dan ineens dat ze uitgehuwelijkt of achtergelaten kunnen worden in het land van herkomst. Ook rondhangen op school kan een signaal zijn, want eenmaal thuis mogen meisjes soms geen stap meer buiten de deur zetten. Jongens worden thuis vaak ingeschakeld om allerlei familiezaken te regelen.

Wees ook alert als meisjes worden gehaald en gebracht door hun vader of broer. Of als er naar een lesrooster wordt gevraagd. Stiekem in het toilet andere kleding aantrekken en make-up opdoen past ook in het gedragspatroon. Lichamelijke en psychische mishandeling wordt zoveel mogelijk verzwegen en verhuld omdat jongeren zich over het algemeen schuldig voelen en vinden dat ze het verdiend hebben. Schulden die te maken hebben met hoge telefoonrekeningen, vanwege bellen met een geheime vriend of vriendin, kunnen soms ook wijzen in de richting van eergerelateerd geweld."

AYFER
“LAAT
MAAR
MOOI
PRATEN
DENK IK
DAN”

AYFER

“Mijn moeder probeert me over te halen om met mijn neef te trouwen. Volgens haar wil elke ouder het beste voor haar kind en daarom is het goed om in de familie te blijven. Mijn vader heeft het steeds over ‘jouw verloofde’. Laat maar mooi praten, denk ik dan.”

Ayfer (21) is een tenger meisje met lang krullend haar tot over haar schouders. Ze draagt graag rokjes en bloesjes en komt wat bedeesd over. Haar familie is van Turkse afkomst maar zijzelf is in Nederland geboren en opgegroeid. Beide ouders komen van het Turkse platteland en zijn al jong aan elkaar uitgehuwelijkt. Dat lot staat ook haar te wachten. Al heel jong wordt ze aan haar neef beloofd, de zoon van de broer van haar vader. Maar als ze zeventien is, krijgt ze in het geheim een vriend. Op een dag komen zijn ouders om haar hand vragen. De vader van Ayfer redt zich uit deze lastige situatie door te zeggen dat ze eerst maar eens moeten afstuderen voordat ze aan een huwelijk kunnen denken. Na het bezoek is hij furieus op haar. Hoe ze het in haar hoofd heeft kunnen halen zijn woord te schenden?

Geen vertrouwen

Als haar ouders eenmaal weten dat ze een vriend heeft, krijgt ze het zwaar te verduren. Ze willen haar verstoten als ze niet luistert. Haar moeder dreigt zelfs haar te vermoorden als ze het contact met haar vriend niet direct verbreekt. Ayfer volgt de opleiding verzorgende niveau 3 maar laat op school niets merken van de problemen die ze thuis heeft. Pas tijdens haar stage in de thuiszorg komen die aan het licht. Ze heeft moeite zich te concentreren en is stil en teruggetrokken. Deels komt dat door de problemen rond haar vriend. Maar wat ook meespeelt is dat ze niet geleerd heeft eigen initiatieven te ontplooiën. Als gevolg van haar opstelling krijgt ze een slechte beoordeling. Als haar mentor vraagt of er iets aan de hand is, geeft ze toe dat het niet lekker gaat. Ayfer: “Ik vertrouwde niemand. Ze mochten

STIL EN
TERUGGETROKKEN

SLECHT
CONCENTRATIE
VERMOGEN

AYFER

niet weten wat er aan de hand was. Ik schaamde me ervoor en daarom hield ik het geheim.”

Veiligheid creëren

De mentor heeft moeite om tot Ayfer door te dringen en brengt haar in contact met een psycholoog/vertrouwenspersoon van de opleiding. Ook aan hem vertelt ze niet wat er werkelijk aan de hand is. Ze zegt tegen hem: “Jullie begrijpen mij niet. Als ik iets vertel, moet ik zoveel uitleggen.” Uiteindelijk komt ze bij de leerlingbegeleidster terecht. Ook met haar wil ze aanvankelijk niet praten.

Leerlingbegeleidster: “Er kwam een meisje binnen dat nauwelijks liet zien wat er in haar omging. Ze toonde praktisch geen gevoel en sprak heel langzaam. Opvallend was dat ze wel met vriendinnen mocht afspreken en geen last had van streng toezicht door haar broers. Pas in het vijfde gesprek vertelde ze over haar Turkse vriend. Op mijn verzoek kwam hij mee. Hij wilde eerst wel eens weten wie ik was. Nadat ik al zijn vragen had beantwoord was voor hem de kust veilig. Daarna mocht ik alles vragen, ook over hun relatie. Gelukkig waren ze nog niet met elkaar naar bed geweest. Dat maakte de zaak wat minder ingewikkeld.”

Verandering

Uit de verhalen die Ayfer daarna over haar thuissituatie vertelt, leidt de leerlingbegeleidster af dat ze zich nogal volgzzaam opstelt. Daarom zegt ze tegen Ayfer: “Als jij je mond niet opendoet denken je ouders dat je wel met die neef wilt trouwen.” Samen oefenen ze met behulp van rollenspelen hoe Ayfer wat meer van zichzelf kan laten zien. Door de weerbaarheidstraining op school wordt ze bovendien wat zelfverzekerder. Leerlingbegeleidster: “Ik zag Ayfer langzaam veranderen van een stil en teruggetrokken meisje in een spontane vrouw die van zich af kan bijten.”

AYFER

Turkije

Als de zomervakantie eraan komt wil Ayfer graag met de familie naar Turkije om de bruiloft van haar oudste broer te vieren. Tegelijkertijd is ze bang dat haar neef en zijn familie haar tot een huwelijk zullen dwingen. Tijdens de begeleidingsgesprekken wordt ze samen met haar vriend zo goed mogelijk voorbereid op dit riskante uitstapje. Hij gaat als achterwacht mee, voor het geval ze wordt vastgehouden. Desnoods speelt hij het 'schaakspel', een beproefde methode waarbij de bruid, in dit geval vrijwillig, wordt ontvoerd en verkracht. Om de familie-eer te redden wordt noodgedwongen meestal ingestemd met een huwelijk. Ayfer gaat naar Turkije en ontmoet haar 'aanstaande' op de bruiloft. Als ze aan hem over haar vriend vertelt, wordt hij boos maar laat haar verder met rust.

Familie-eer

Terug in Nederland gaat Ayfer weer naar school. Door alles wat er op haar is afgekomen, kan ze de lesstof nauwelijks aan en steekt een niveau lager in. Van openlijke eerschending is gelukkig geen sprake want de gemeenschap weet nog van niets. Maar binnen de familie is de eer wel aangetast. Ayfer heeft tenslotte het woord van haar vader tegenover zijn broer geschonden. Haar broers stemmen stilzwijgend in met haar uitdrukkelijke wens om te trouwen met haar vriend. Pas als ze allebei hardop durven zeggen dat zij achter hun zus staan is de kans aanwezig dat haar ouders overstag gaan.

Ayfer: "Ik heb wel hoop voor de toekomst maar voorlopig is het heel zwaar. Mijn vriend en ik moeten een lange adem hebben."

SLECHTE
LEERPRESTATIES

ALI
“JE BENT
GEEN MAN
JE BENT
DOM”

ALI

Zijn ouders verwachten dat Ali hen overal bij helpt sinds hun oudste zoon op het verkeerde pad is geraakt. Ook zijn zusje moet hij goed in de gaten houden. Want als zij een misstap begaat, zal de hele familie daarvoor boeten.

Ali (19) en zijn familie zijn uit Irak naar Nederland gekomen. Zijn ouders hebben allebei gestudeerd en willen dat ook hun kinderen, twee zonen en een dochter, een goede opleiding krijgen. Zijn oudere broer is aan de drugs geraakt en woont niet meer thuis. Nu is Ali degene die zijn ouders overal bij helpt. Zijn vader is vrij traditioneel en verwacht van hem absolute discipline en onderdanigheid. Zwakte laten zien kan in zijn ogen niet want dan ben je geen echte man. Zijn zusje is inmiddels vijftien en hij moet haar voortdurend in de gaten houden. Naast zijn opleiding ict-beheerder heeft Ali een baan-tje in de horeca om bij te dragen aan het gezinsinkomen. Ook regelt hij administratieve klusjes en steunt zijn ouders zoveel mogelijk. Ze tobben namelijk nogal met hun gezondheid, vooral zijn moeder voelt zich regelmatig depressief.

Dagelijkse druk

Als gevolg van al deze verantwoordelijkheden is Ali constant moe. Op school kan hij zich niet goed concentreren. Als gevolg van de dagelijkse druk die hij voelt gaan zijn leerprestaties dramatisch achteruit. Tot groot ongenoegen van zijn vader, die hem voortdurend kleineert en vernedert. Volgens hem kan hij maar beter gaan werken want, zegt hij, 'je bent geen man, je bent dom'. Deze gefrustreerde reactie heeft volgens Ali alles te maken met zijn oudste broer. Zijn vader is ernstig in hem teleurgesteld omdat zijn broer hem bestolen en bedrogen heeft. Daarmee is zijn vertrouwen definitief bescha-digd. Het lijkt erop dat Ali het daarom moet ontgelden. Meestal hoort hij de tirades van zijn vader lijdzaam aan en probeert buitens-huis zoveel mogelijk zijn eigen gang te gaan.

ALI

Onrustig en opgejaagd

Voortdurend moet hij zijn zusje bewaken. Checken waar ze haar geld aan uitgeeft, jongens die naar haar kijken in elkaar slaan en vriendinnen ondervragen of ze niet stiekem ergens anders naartoe gaat. "Als ik niet op haar let, word ik thuis uitgescholden. Dus ik moet wel. Terwijl ze heus wel weet wat ze doet." Maar Ali wil ook niet dat zijn zus een verkeerde naam krijgt. En om het vertrouwen van zijn ouders te verdienen voelt hij zich genoodzaakt zijn plicht te doen. Ali maakt een onrustige en soms wat opgejaagde indruk. Er hoeft maar iemand op school iets over zijn zusje of zijn cultuur te zeggen, of hij slaat erop los. Vaak geeft hij een brutale mond in de klas en doet zich ongeïnteresseerd voor. Hij komt nogal gepantserd over. Zijn mentor vindt zijn gedrag onacceptabel en stuurt hem door naar de leerlingbegeleidster.

ONRUSTIG

OPGEJAAGD

AGRESSIEF

GROTE MOND

GEMAAKT

ONGEINTERESSEERD

GEPANTSERD

Luisteren

De leerlingbegeleidster ziet een slungelige, sportief geklede jongen binnenkomen, met een donkere blik en sterk gefronst voorhoofd. Ze wordt uitgebreid getaxeerd en als hij iets niet begrijpt, gaat hij met- een tot de aanval over. Leerlingbegeleidster: "Ali was erg onrustig en gooide in het begin zijn kont tegen de krib. Intuïtief heb ik de eerste keer een muziekje aangezet en hem zijn verhaal laten vertellen. Daardoor ontspande hij een beetje. 'Een ander student was begon- nen met zieken' zei hij, maar hij moest de klas uit. Ook de controle over zijn zusje kwam ter sprake. Na afloop vroeg ik hem te mailen wat hij van het gesprek had gevonden. Daarin stond dat er eindelijk eens naar hem geluisterd werd."

Sexuele eer

De volgende keer is Ali erg gestresst. Zijn zusje is samen met een jongen gezien door een vriend van zijn vader. Zijn vader werd meteen ingelicht en was laaiend. Hij had Ali apart genomen en

ALI

hem opgedragen de familie-eer te zuiveren. Zijn vaders woorden waren geweest: “Stel me niet teleur zoals je broer gedaan heeft. Het ligt aan jou om onze eer te zuiveren.” Ali durfde zijn vader op dat moment niet tegen te spreken maar als hij daadwerkelijk de familie-eer zuivert door de vriend van zijn zus te doden, is zijn eigen toekomst verloren. De leerlingbegeleidster komt meteen in actie. Ze laat hem naar zijn zus bellen om te vragen of ze naar school komt. In het gesprek met haar geeft ze toe een vriend te hebben. Ze raakt in paniek als ze hoort dat haar vader ervan af weet. Een oom wordt ingeschakeld om te bemiddelen. Als zijn zus openlijk spijt betuigt en de huisarts bevestigt dat het maagdevlies nog intact is, loopt het incident met een sisser af.

Zelfvertrouwen

In de vervolggesprekken met de leerlingbegeleidster komt de relatie die Ali met zijn vader heeft uitvoerig aan bod. Ze vraagt waarom hij zo achter zijn zusje aanzit, terwijl hij dat zelf niet wil. Zijn vader is toch niet in de buurt om hem te controleren? Ze spreekt hem aan op zijn agressieve gedrag en hoe hij met zijn wantrouwende vader kan omgaan. Tijdens een weerbaarheidstraining op school leert Ali hoe hij met de kritiek van zijn vader kan omgaan. Ook praat hij een paar keer met een psycholoog over zijn angsten en emotionele uitbarstingen en krijgt hij een speciale mentor. Gaandeweg krijgt Ali meer zelfvertrouwen en kan hij de situatie beter aan. Leerlingbegeleidster : “Ali leerde de taal van zijn vader spreken. Hij legde aan hem uit dat Allah toch niet zou willen dat hij, Ali, gebukt zou gaan onder het gedrag van zijn broer. Door ook te laten zien dat hij op school goed presteerde, werd zijn vader wat milder. Vaak kennen jongeren zoals Ali alleen de geboden en niet de mazen in het net. Ze moeten leren onderhandelen en communiceren vanuit hun eigen achtergrond.” Inmiddels haalt Ali weer goede cijfers en wil hij verder studeren aan de hogeschool.

ABIDA

Als de gemeenschap erachter komt dat zijn dochter maar een mbo-opleiding volgt ondermijnt dat zijn prestige. Hij komt immers uit een familie van gestudeerde mensen. Zij maakt hem en zijn familie te schande. Helemaal nu ze ook nog slechte cijfers haalt en zich net zo gedraagt als haar vriendinnen.

Abida (19) is als klein meisje van twee jaar met haar ouders uit Pakistan naar Nederland gevlucht. Het gezin wordt opgevangen in een asielzoekerscentrum en dan gaat het mis. In zijn eigen land behoorde haar vader tot een invloedrijke familieclan maar hier stelt hij niets voor. Hij begint zijn vrouw te mishandelen en uiteindelijk loopt zij weg. Na een paar maanden in een vrouwenopvanghuis te hebben doorgebracht, keert ze weer terug naar haar man. Hij belooft zijn leven te beteren. Snel leert hij de Nederlandse taal en krijgt een redelijk goede baan bij de gemeente. Maar haar vader kan zich nog steeds niet beheersen en daarvan wordt Abida dit keer het slachtoffer. Vanaf haar vierde wordt ze stelselmatig mishandeld. Toch blijft ze strijdvast en krachtig. Van haar moeder krijgt ze weinig steun. Die heeft het vertrouwen in haar man al lang geleden verloren en is vaak depressief.

Leerprestaties

Haar vader schaamt zich voor Abida tegenover zijn familie. Dat zijn dochter een opleiding voor onderwijsassistent volgt is zijn eer te na.

SLECHTE SCHOOL PRESTATIES

Als ze ook nog eens met slechte cijfers thuiskomt, raakt hij nog gefrustreerder. Hij slaat haar bont en blauw en Abida probeert zoveel mogelijk uit zijn buurt te blijven.

HYPERACTIEVE EN ONRUSTIGE INDRUK

Haar leerprestaties gaan achteruit en dat is ook de mentor opgevalen. Ze maakt bovendien een hyperactieve en onrustige indruk. Hij nodigt haar uit voor een gesprek en vraagt wat er aan de hand is. Ze belooft beter haar best te doen maar vertelt niets over haar thuissituatie. Abida: "Dat vond ik mijn eigen probleem. Het ging hem niks

ABIDA

aan. Bovendien heeft mijn vader mij altijd verteld dat ik niets mag zeggen over de mishandelingen."

Rapport

Uit angst voor haar vaders reactie gooit ze haar tussenrapport weg. Maar op de rapportavond aan het eind van het schooljaar komt natuurlijk uit hoe ze ervoor staat. Abida: "Onderweg in de auto vroeg mijn vader of ik hem niet voor schut zou zetten. Toen ik over de onvoldoendes vertelde, begon hij met zijn vuisten in mijn rug te slaan." In het bijzijn van haar mentor kleineert hij haar zodanig dat ze geen woord meer kan uitbrengen. Thuis wordt ze voor de zoveelste keer in elkaar geslagen. Haar moeder kiest partij voor haar vader en roept dat ze haar familie te schande maakt.

Uit een persoonlijk verslag van Abida:

"Mijn mentor vroeg hoe het ging. Ik zei 'goed' en liep vrolijk verder. Maar binnenin voelde ik me verrot. Ik dacht: ik hou het vol, het komt goed. Ik ben een meisje dat vrolijk is op school. Op school leef ik. Met iedereen kan ik opschieten in de klas. En ik heb nooit conflicten met docenten. Thuis is een ander verhaal. Thuis is gewoon een hel voor mij."

Hulp

De volgende dag gaat Abida naar school en doet alsof er niets aan de hand is. Als gevraagd wordt hoe ze aan de blauwe plekken op haar armen komt, lacht ze en heeft het over haar broertje die nogal wild had gedaan. Haar mentor komt speciaal naar haar toe om te informeren hoe het thuis is afgelopen maar ook aan hem vertelt ze niets. Uiteindelijk neemt Abida een vriendin op school in vertrouwen. Ook aan haar vertelt ze niet het hele verhaal. Deze vriendin stimuleert haar wel naar haar mentor te gaan, die haar doorstuurt naar de leerlingbegeleidster.

ABIDA

Mishandelingen

Bij de leerlingbegeleidster moet Abida duidelijk iets overwinnen. Leerlingbegeleidster: “Ze kwam naar me toe maar moest meteen alweer weg naar de les. Direct daarna kwam ze terug met de vraag of er een vriendin bij het gesprek mocht zijn. Dat vond ik prima en bleek goed te werken. Abida werd door haar gestimuleerd over de problemen met haar vader te vertellen. Terwijl ze onrustig aan haar armbanden draaide en mijn blikken ontweek zei ze dat hij haar dom vond. Over de mishandelingen liet ze niets los.” De leerlingbegeleidster nodigt haar vader uit om te komen praten over de schoolprestaties van Abida. Hij vertelt uiteindelijk openhartig zijn hele levensverhaal maar houdt zich op de vlakte wat de problemen thuis betreft. Als Abida niet op een afspraak verschijnt en de leerlingbegeleidster haar vriendin belt, komt alles uit. De leerlingbegeleidster neemt direct contact op met Abida die uiteindelijk toegeeft dat haar vader haar mishandelt. De politie wordt ingeschakeld en het verleden van Abida’s vader komt op tafel. Vrij snel daarna belandt Abida in een opvanghuis.

Statuseer

Na zes weken komt ze weer thuis en gaat het hele gezin in therapie. Maar de mishandeling stopt niet. Zodra haar vader weer over de schreef gaat zoekt Abida zelf hulp. Leerlingbegeleidster: “Ze belde op om te zeggen dat ze bij de politie zat. Door de gesprekken en de weerbaarheidstraining op school kan ze nu gelukkig wat beter voor zichzelf opkomen.” Daarmee zijn de problemen nog niet opgelost. Er is meer tijd nodig om de vader te laten inzien dat hij zijn gedrag moet veranderen. Hij schaamt zich voor zijn dochter omdat ze niet zo goed kan leren als hij en zijn familie. Zij heeft de statuseer aangetaast. Maar Abida weet nu dat ze een keuze heeft.

WARDA
“WAT
VOOR
TOEKOMST
HEB
IK?”

WARDA

Het valt de beveiligers van de school op dat Warda steeds vaker in de kantine achterblijft. Na een paar gesprekjes komt hij erachter dat ze problemen met haar vriend heeft. Als ze zegt: “wat voor toekomst heb ik, ik ben liever dood dan levend” raakt hij gealarmeerd.

Met haar gitzwarte lange haar en chique retro-klassieke kleding zou Warda (21) niet misstaan in een stijlvol modeblad. Ze is trots op haar Koerdische achtergrond en komt uit een ambitieus gezin. Destijds in Bagdad was haar vader een man van aanzien. Als ingenieur had hij een eigen bedrijf. Haar moeder heeft ook gestudeerd en gaf Engelse les. Wanneer de bedreigingen tegen de Koerden serieuze vormen gaan aannemen, vlucht ze op achtjarige leeftijd met haar ouders en twee broers naar Nederland. Haar vader gaat in de fabriek werken, maar verricht fysiek te zwaar werk en wordt uiteindelijk afgekeurd. Haar moeder raakt depressief omdat omscholing om financiële redenen buiten handbereik blijft. Ondertussen studeren beide broers van Warda aan een hbo-opleiding en volgt ze zelf de versnelde opleiding modevormgeving niveau 4. Als ze op familiebezoek naar Engeland gaat ontmoet ze bij de burens van haar tante een Koerdische jongen en wordt verliefd.

Geen vriend

Al gauw komt Warda erachter dat het moeilijk is op zo'n afstand een geheime relatie te onderhouden. Er is weinig gelegenheid elkaar te zien en bij het minste of geringste krijgen ze ruzie. Haar vriend stelt na een half jaar voor dat zijn ouders om haar hand komen vragen. Daarmee gaat ze akkoord. Maar zodra haar ouders toestemming hebben gegeven voor het verloofsfeest laat haar vriend het afweten. De officiële reden is dat hij het feest niet kan betalen. Later komt Warda erachter dat hij nog een vriendin heeft. Haar ouders zijn bang dat hun dochter een slechte naam krijgt. Daarom stelt haar moeder kort daarop voor om met een Koerdische neef in

WARDA

Frankrijk te trouwen. Dat blijkt een nogal ouderwetse jongen te zijn en Warda weigert. Door deze gebeurtenissen worden haar ouders steeds onrustiger, want wat staat hen te wachten als er roddels over hun dochter rondgaan in de Koerdische gemeenschap? Daarom houdt haar vader haar heel kort en mag ze alleen onder begeleiding van een familielid de deur uit.

School

Door al deze privé problemen gaat het op school ook niet goed. Warda spijbelt steeds vaker en blijft dan alleen in de kantine achter. Dat valt de beveiligers van de school op en hij spreekt haar daarop aan. Wat hem opvalt, is dat ze nogal lusteloos overkomt. Beveiligers: “Ik heb een aantal keren met haar gesproken en erop aangedrongen naar de les te gaan. Omdat ze me vertrouwde vertelde ze uiteindelijk over haar vriend. Haar vriendinnen wisten ervan en ze was bang dat het verhaal straks op straat zou liggen. Wat mij alarmeerde was dat ze liever dood wilde.” De beveiligers neemt contact op met de leerlingbegeleidster en stimuleert Warda om de stap naar professionele hulp te zetten. Uiteindelijk gaat ze overstap maar blijft op haar hoede.

Pijn

De leerlingbegeleidster merkt dat Warda erg gesloten is. Leerlingbegeleidster: “Ze nam me taxerend op en was niet van plan om zomaar iets over zichzelf te vertellen.” Het eerste gesprek gaat over school en de problemen die ze met bepaalde vakken heeft. Tijdens het tweede en derde gesprek is haar vriendin erbij en vertelt ze over het vroegere familieleven in Bagdad en de dagelijkse stress waaronder haar ouders nu te lijden hebben. Ook de pijnlijke gebeurtenissen rond haar vriend komen aan de orde. Als haar vriendin de leerlingbegeleidster na afloop van het derde gesprek tipt over de zelfmoordplannen van Warda, komt deze direct in actie. Warda wordt opnieuw

GESLOTEN

LUSTELOOS

PRATEN OVER

DE DOOD

SPIJBELEN

SLECHTE

SCHOOL

PRESTATIES

WARDA

uitgenodigd voor een gesprek en vertelt dan uiteindelijk wat er aan de hand is. Leerlingbegeleidster: “Heel rechtstreeks vroeg ik haar of ze het niet meer zag zitten. Warda schrok en vertelde uiteindelijk over de vernedering en de pijn die ze voelde. In datzelfde gesprek kwam aan het licht dat ze zichzelf met een mesje aan de binnenkant van haar bovenbenen sneed. Dat deed ze om de emotionele pijn te verzachten.”

Hulp

Warda wil niet in therapie maar gaat op uitdrukkelijk verzoek van de leerlingbegeleidster wel naar haar huisarts. Die houdt vinger aan de pols door regelmatig een afspraak met haar te maken. Ook volgt ze een weerbaarheidstraining en communicatietraining op school om wat zelfverzekerder te worden. Om de situatie thuis wat dragelijker te maken stelt de leerlingbegeleidster voor met haar ouders over school te praten. Aanvankelijk durft Warda ze niet zelf uit te nodigen. Leerlingbegeleidster; “Ze heeft de uitnodiging uit haar hoofd geleerd en voor haar ouders opgedreund. Elke zelfgemaakte stap geeft meer zelfvertrouwen.” Als ze toestemming krijgt om op school haar huiswerk te maken en thuis de sfeer wat prettiger wordt, gaat het stap voor stap beter met Warda. Ze hoeft niet meer te snijden om zich beter te voelen en wordt steeds opener en vrolijker. Na een half jaar komt ze een jongen tegen die serieuze belangstelling voor haar toont. Aanvankelijk is ze op haar hoede maar als beide ouders met elkaar gesproken hebben en haar vader vraagt of zij wat in hem ziet, stemt ze van harte toe.

HAFSA
“IK WIL
ZOVER
MOGELIJK
VAN MIJN
FAMILIE
WONEN”

HAFSA

De ouders van Hafsa zijn gescheiden. Haar oom wordt ingeschakeld om al haar gangen te controleren. Zij wil persé haar eigen leven leiden en daverende ruzies zijn het gevolg. Uiteindelijk besluit Hafsa van huis weg te vluchten.

Hafsa (17) is als baby met haar ouders uit Irak naar Nederland gevlucht. Nog twee kinderen worden geboren, waarna haar ouders uit elkaar gaan. Haar vader krijgt een verhouding met een Nederlandse vrouw. Voor haar moeder is dat een reden om met hem te breken. Ze komt in de bijstand terecht en probeert zo goed mogelijk de eindjes aan elkaar te knopen. Financieel hoeft ze van haar ex-man echter weinig te verwachten.

Op afstand probeert hij wel zijn oudste dochter in de gaten te houden, want de familie-eer van het christelijk orthodoxe gezin mag onder geen beding in gevaar komen. Ook schakelt hij zijn broer in, die haar streng controleert. Afspraakjes met vriendinnen buiten schooltijd zijn verboden. Dat zijn volgens haar oom slechte meisjes die een verkeerde invloed op haar hebben. Ze moet direct thuiskomen maar keer op keer verzint ze smoesjes om langer weg te blijven. Ze wil koste wat kost haar eigen leven leiden.

Moslimvriendje

Omdat haar vader en haar oom haar voortdurend op de huid zitten presteert Hafsa steeds slechter op school. Na haar opleiding directiesecretaresse wil ze doorstuderen voor journaliste maar ook deze keuze valt niet in goede aarde. Hoog oplopende ruzies zorgen ervoor dat ze zich steeds minder goed kan concentreren. De situatie wordt voor Hafsa pas echt onhoudbaar als ze een moslimvriendje krijgt. Moslims hebben haar familie in Irak genoeg aangedaan en daar kan ze thuis niet mee aankomen.

HAFSA

Zelfbewust

Hoewel Hafsa bijzonder energiek en zelfbewust overkomt, is ze tegen zoveel weerstand niet opgewassen. In het begin van haar opleiding is ze een zeer gemotiveerde leerling en haalt goede cijfers. Maar binnen een half jaar verandert dat beeld drastisch. Ze is steeds vaker afwezig en haar studieresultaten kelderen als een baksteen. Haar mentor merkt dat ze gedemotiveerd is geraakt en gaat een gesprek met haar aan over het vele verzuim. Na enig aandringen, vertelt ze over haar thuissituatie. Omdat ze van plan is van huis weg te lopen, stuurt hij haar door naar de leerlingbegeleidster. Die ziet een zelfbewust en modern gekleed meisje binnenkomen met zwart krullend haar. Meteen legt ze haar probleem op tafel. Leerlingbegeleidster: "Hafsa wilde weten of ik haar kon helpen met onderdak in een opvanghuis. Ik heb haar erop gewezen dat weglopen hetzelfde is als breken met je familie. Maar ze was vastbesloten en wilde zover mogelijk van haar familie vandaan gaan wonen."

Opvang

Kort daarna gaat Hafsa naar een feestje van een vriendin waar haar vriend ook is. Daar wordt ze gezien door een neef die meteen met haar vader en de rest van de familie contact opneemt. Nog dezelfde avond wordt ze door haar vader opgehaald en volgt er een familie-beraad bij haar oom thuis. Op het toilet belt ze met de leerlingbegeleidster die meteen de politie inschakelt. Daarop vlucht ze het huis uit en klampt op straat iemand aan die haar naar de politie brengt. Om escalatie te voorkomen krijgt Hafsa meteen onderdak in een crisisopvang. Vrij snel daarna verhuist ze naar een opvanghuis aan de andere kant van het land. Een paar weken later besluit ze toch weer naar huis te gaan. Haar moeder heeft beloofd dat ze niet meer door haar vader en oom gecontroleerd zal worden.

OMSLAG VAN
ZEER
GEMOTIVEERD
NAAR
ONGEÏNTERESSEERD
SLECHTE
STUDIERESULTATEN
VAAK AFWEZIG

HAFSA

Familie-eer

De familie-eer is niet geschonden want niemand buiten de familie weet dat Hafsa in een opvanghuis heeft gezeten. Ze woonde immers bij een tante, zo hebben haar ouders aan iedereen laten weten. Maar haar vader wil haar uiteindelijk toch niet meer ruimte geven. Als ze ervoor kiest om tegen zijn wil met haar vriend in ondertrouw te gaan, beschouwt hij haar niet meer als zijn dochter. Haar moeder stelt zich uiteindelijk achter haar vader en daarmee komt Hafsa alsnog alleen te staan.

RACHID
“JULLIE
KUNNEN
ME TOCH
NIET
HELPEN”

RACHID

Rachid ziet het niet meer zitten en loopt van huis weg. Na tien dagen staat hij weer op de stoep. Zijn vader is opgelucht dat hij weer terug is en zegt: ik ben blij dat je aan mijn eer gedacht hebt.”

Zijn opa woont nog in Afghanistan maar verder richt de familie van Rachid (20) zich helemaal op Nederland. Bij de geboorte van zijn eerste dochter spreekt zijn oom met zijn vader af dat zij zal trouwen met zijn eerstgeboren zoon. En dat is Rachid. Ook al wil hij niet met haar trouwen, het huwelijk moet worden doorgezet. Want er is nou eenmaal een belofte gedaan. Als ontdekt wordt dat hij een vriendin heeft, intimideren en bedreigen de broers en vader van zijn nichtje hem voortdurend. Sindsdien wordt hij ook thuis streng in de gaten gehouden. Zijn vader duldt geen tegenspraak en van zijn moeder hoeft hij weinig steun te verwachten. Als hij wegloopt en bij zijn vriendin gaat wonen, is de familie in alle staten. Hij laat zich door een neef overreden om toch weer naar huis te gaan en zijn vader reageert opgelucht. Maar de grootste klap komt nog: zijn vriendin maakt het uit.

Weglopen

De zus van Rachid zit in hetzelfde schuitje. Zij is beloofd aan de broer van zijn ‘bruid’ en is inmiddels met hem getrouwd. Beide families zijn gelijk overgestoken vanuit het principe ‘een dochter voor een dochter’ en het zou dan ook een schande zijn als Rachid niet meewerkt. Het meest ondraaglijk voor hem is dat zijn toekomst al vanaf zijn geboorte vastligt. Zijn vader is de eerste dag dat zijn zoon niet thuiskomt meteen naar school gegaan om te informeren waar hij is. Uiteindelijk besluit Rachid na tien dagen weer terug te komen. Hij concludeert dat weglopen geen uitweg biedt in zijn situatie. Kort daarop maakt zijn vriendin het uit want ze wordt bedreigd door zijn familie. Ze verbreekt alle contact om haar veiligheid en die van haar familie te waarborgen. Net als Rachid heeft ze ingezien dat hij toch

RACHID

niet met haar zal kunnen trouwen. Rachid is hier erg verdrietig over. Terug op school wordt hij door de teamleider doorverwezen naar de leerlingbegeleidster.

Moedeloos

Stoere kleding, sieraden, een beetje patserig en tegelijk ook zenuwachtig. Zo komt Rachid bij de leerlingbegeleidster binnen. Leerlingbegeleidster: “Door stoer en vrolijk te doen wilde hij laten zien dat er niets aan de hand was. Maar onder dat laagje zat een erg ongelukkige Rachid.” Meteen in het eerste gesprek speelt hij open kaart. Huilend vertelt hij hoe zijn vader reageerde toen hij thuis kwam. Rachid: “Hij was blij dat ik aan de familie-erf gedacht had. Dat is het enige dat voor hem telt. Toen begreep ik pas hoe belangrijk dat is.” Hij is ook teleurgesteld in zijn moeder, die helemaal achter zijn vader staat. Rachid: “Ze verwachten dat ik trouw en zo snel mogelijk kinderen krijg. Maar dat doe ik echt niet. Hoe kan ik trouwen met een meisje waar ik een hekel aan heb?” Hij kent zijn nichtje en weet dat ze een Nederlandse vriendin heeft. Voortdurend proberen ze elkaar te betrappen op overspel om zo onder het gearrangeerde huwelijk uit te komen. Vooral zijn moedeloosheid, verwoord in dat ene zinnetje “jullie kunnen me toch niet helpen” valt op.

Twee gezichten

Uit verhalen van docenten en berichten van vorige scholen krijgt de leerlingbegeleidster het beeld van een jongen met twee gezichten. Aan de ene kant is hij innemend, aardig en zelfs een beetje timide, aan de andere kant is hij explosief en agressief. Herhaaldelijk is Rachid ‘per ongeluk’ bij vechtpartijen of ruzies op school betrokken. Daarbij heeft hij niet in de gaten wat zijn eigen aandeel daarin is. Als hij door docenten wordt aangesproken op zijn gedrag, ontkent hij ten stelligste wat er gebeurd is, gooit stoelen overhoop en loopt de klas uit.

TE LAAT KOMEN

SPIJBELEN

MOEILIK

CONCENTREREN

AFWISSELEND

AGRESSIEVE

UITBARSTINGEN EN

MOEDELHOOSHEID

RACHID

Relatie verbeteren

De leerlingbegeleidster neemt na het eerste gesprek contact op met een expertisecentrum voor eengerelateerd geweld dat een inschatting van zijn situatie maakt. Omdat hij zich lijkt te schikken in zijn lot worden geen nadere stappen ondernomen. De vervolggesprekken met de leerlingbegeleidster concentreren zich op het verbeteren van de relatie met zijn vader. Als hij laat zien dat hij van goede wil is zal zijn vader hem weer gaan vertrouwen en de teugels wat meer laten vieren. In het begin is zijn vader nog op het sportveld aanwezig en wordt hij in de gaten gehouden als hij naar zijn baantje in een snackbar gaat. Maar na een paar maanden mag hij weer alleen weg.

Van school af

Rachid volgt de opleiding bouwkunde en is een intelligente leerling. Maar door alle gebeurtenissen is hij behoorlijk gedemotiveerd geraakt. Regelmatig komt hij te laat of spijbelt een paar uurtjes aan het eind van de dag en als hij wel aanwezig is, kan hij zich moeilijk concentreren. Sinds de gesprekken met de leerlingbegeleidster lijkt het ietsje beter te gaan maar ook daar komt hij regelmatig niet opdagen. Als Rachid weer eens explodeert in de klas moet hij vanwege zijn gedrag van school. Volgens de leerlingbegeleidster had eerder ingegrepen moeten worden. Leerlingbegeleidster: "Rachid gaf duidelijke signalen. Agressieve uitbarstingen en moedeloosheid wisselden elkaar af."

SELMA
“NEE
IS
VOOR
HEM
NEE”

SELMA

Selma heeft in het geheim een vriend en weet niet wat ze moet doen. Haar nichtje is met haar vriend weggelopen en heeft daar geen spijt van gekregen. Maar Selma twijfelt onophoudelijk. Wat moet ze doen: kiezen voor haar vriend of voor haar familie?

In 2004 is Selma (20) met haar moeder, oudere broer en twee jongere zusjes uit Turkije naar Nederland gekomen om bij haar vader te gaan wonen. Noodgedwongen laat ze haar geheime vriend achter in haar geboorteland. Ze kent hem al sinds haar zesde en is vastbesloten met hem te trouwen. Zijn ouders nemen na verloop van tijd contact op met haar vader en komen op bezoek. Het gesprek komt op beide jongeren terecht en de vader van haar vriend vraagt om haar hand. Omdat ze bang is haar geheim te verraden, wijst ze hem in eerste instantie een beetje onhandig af. Maar de ouders van haar vriend laten het er niet bij zitten en komen een tweede en zelfs een derde keer terug. Als zij dan duidelijk te kennen geeft met hem te willen trouwen, weigert haar vader. Ze begrijpt niet waarom dat zo is, want voor zover ze weet er is geen andere kandidaat.

Huilbuien

Selma kan zich steeds moeilijker concentreren in de les en haar schoolprestaties gaan zienderogen achteruit. Toch wil ze graag haar opleiding voor doktersassistente afmaken. Zowel in de les als daarbuiten heeft ze vaak huilbuien en valt regelmatig flauw. Over het algemeen maakt ze een moedeloze en weinig expressieve indruk. Als Selma midden in de les in huilen uitbarst, neemt haar mentor haar apart. Ze vertelt schoorvoetend dat er thuis problemen zijn. Als haar mentor voorzichtig doorvraagt komt het verhaal er met horten en stoten uit. Selma is ten einde raad is. Als ze voor haar vriend kiest raakt ze haar familie definitief kwijt. Dat hebben haar ouders haar duidelijk te kennen gegeven. Daardoor is de situatie thuis voor haar onhoudbaar geworden. Ze kwam al gelijk na school naar huis

SLECHT
CONCENTRATIE
VERMOGEN
HUILBUIEN
FLAUWVALLEN
LUSTELOZE
INDRUK

SELMA

om het huishouden te doen maar nu wordt ze nog meer in de gaten gehouden. Haar mentor verwijst haar door naar de leerlingbegeleidster, die meteen een afspraak met haar maakt.

Hulp

Een klein muizig meisje komt de kamer van de leerlingbegeleidster binnen. Ze draagt een hoofddoek, lange bedekkende kleding en heeft een fijn, wit gezichtje. Haar ogen staan lusteloos en haar hangende schouders en zachte stemgeluid drukken een en al moedeloosheid uit.

Als het gesprek op haar vriend komt, begrijpt Selma niet waarom haar vader geen toestemming wil geven. Selma: "Ik wilde niet al te happig overkomen." Maar voor haar vader is het een afgedane zaak en hij wil er niet mee over praten. Leerlingbegeleidster: "Selma moest een beetje manoevreren en wellicht was ze daar niet zo handig in."

Nicht

Haar nichtje is van huis weggelopen en tegen de wil van de familie met haar vriend getrouwd. Inmiddels heeft ze weer contact met haar moeder. Als Selma daarover vertelt adviseert de leerlingbegeleidster om eens met haar te gaan praten. Zo krijgt ze misschien een beter beeld van de consequenties, mocht ze zelf iets dergelijks overwegen. Selma volgt dit advies op en hoort van haar nichtje dat ze een heel zware tijd heeft gehad. Omdat het goed klikt met haar schoonfamilie is de situatie voor haar enigszins dragelijk. Selma's twijfels om voor haar vriend te kiezen worden door dit verhaal versterkt. Ze mag zijn familie niet zo en daarmee komt ze helemaal alleen te staan.

Toch getrouwd

Leerlingbegeleidster: "Door al deze gebeurtenissen was Selma behoorlijk in paniek en kwam ze wel eens onverwacht bij mij langs.

SELMA

Dan zag ik haar huilend op de gang staan terwijl ik in gesprek was met iemand anders. Even later was ze alweer weg. We hebben drie keer een gesprek gehad. Daarin kon ze zich wel boos maken maar halverwege werd ze dan weer moedeloos. Zeven keer verscheen ze niet op een afspraak en als ik belde om te vragen waar ze was, nam ze niet op.” Selma verdwijnt uiteindelijk uit beeld bij de leerlingbegeleidster. Die is blij als ze meer dan een jaar later hoort dat Selma uiteindelijk toch toestemming heeft gekregen om met haar vriend te trouwen.” Leerlingbegeleidster: “De gebeurtenissen met Selma speelden zich af in 2005. Als ik haar nu was tegengekomen, had ik haar meteen doorgestuurd naar een expertisecentrum voor eergere-lateerd geweld.

ZAÏDA
“HET IS
ÉÉN EN AL
CHAOS
IN MIJN
HOOFD”

ZAÏDA

De huwelijkskandidaat van haar ouders heeft ze afgewezen. Zelf verbrak ze een tweede relatie. Nu stelt haar vader alles in het werk om zo snel mogelijk een man voor haar te vinden. Want anders lijdt hij gezichtsverlies.

Haar vader houdt sterk vast aan de Berbertradities uit Marokko. Maar Zaïda (21) wil haar eigen leven leiden en na haar opleiding als sociaal dienstverlener gaan werken. Trouwen wil ze alleen met de man die ze zelf heeft uitgekozen. Daarom weigert ze de hand van een bruidegom die door haar vader is uitgekozen. Als straf mag ze een tijdje niet meer naar school. Uiteindelijk geeft haar vader toestemming de studie weer op te pakken. Daarna gebeurt er weer iets waardoor de familie-eer opnieuw in gevaar dreigt te komen. Zaïda krijgt een vriend. Ze mag uiteindelijk met hem trouwen, maar een maand voor het huwelijk ontdekt ze dat hij ook nog iets met een ander heeft en verbreekt de relatie. Gelukkig is alleen de familie hiervan op de hoogte. Voor haar vader is het nu genoeg geweest. Zijn dochter heeft al twee keer op het punt heeft gestaan te trouwen, en nu wil hij haar zo snel mogelijk uithuwelijken om verder gezichtsverlies te voorkomen. Zaïda mag niet meer alleen de deur uit en krijgt amper nog de gelegenheid om te studeren.

Gedrag

- DRUK EN AFWEZIG** Zaïda is soms heel druk en chaotisch en dan weer stil en afwezig.
- SLECHT CONCENTRATIE VERMOGEN** Door concentratieproblemen maakt ze fouten op haar stage, die ze nog eens verergert door vrij impulsief te reageren. Uit haar verhalen blijkt ook dat ze vrij angstig is, de situatie is haar duidelijk boven het hoofd gegroeid. Op school loopt Zaïda steeds meer achter en wordt doorgestuurd naar een docent voor individuele ondersteuning.
- IMPULSIEF GEDRAG** Tijdens de eerste bijeenkomst merkt de docent al dat er iets aan de hand is: “Zaïda vertelde gelijk dat ze het gesprek privé wilde houden. Ze had last van sombere buien en slikte daarom antidepres-

ZAÏDA

siva. Vaak kon ze haar gedachten er niet bij houden. Het was één en al chaos in haar hoofd.” Het viel de docent op dat ze onrustig was, veel giechelde en vage antwoorden gaf. Als Zaïda zich na een paar keer wat meer op haar gemak voelt besluit de docent haar gedrag te bespreken. “Ik vroeg waarom ze zo tegenstrijdig deed. Zeggen dat je er alles voor over hebt om de opleiding af te maken maar tegelijkertijd bijna niets doen. Op dat moment barstte ze in huilen uit en vertelde dat ze thuis met geen mogelijkheid haar huiswerk kon maken.”

Thuis

De docent verwijst haar door naar de leerlingbegeleidster die een paar gesprekken met haar heeft. “Zaïda had een modieuze jurk over een lange broek aan en een leuke sjaal om haar hoofd gedrapeerd. Ze kwam erg druk over, de woorden struikelden uit haar mond en haar verhaal was redelijk chaotisch. Waarschijnlijk was het net zo chaotisch in haar hoofd. Het viel me ook op dat ze niet zo goed kon luisteren.” Samen bespreken ze haar thuissituatie. Wanneer ze uit school komt moet ze het huishouden doen. Als er bezoek is moet ze in de huiskamer blijven. Pas ‘s avonds als ze naar bed gaat, krijgt ze gelegenheid om achter de computer haar huiswerk te maken. Daardoor slaapt ze vaak door de wekker heen en komt te laat op school.

Hulp

De leerlingbegeleidster verwijst haar door naar een expertisecentrum voor eengerelateerd geweld om mogelijke oplossingen te bespreken. Vrij snel daarna komt er een oplossing uit onverwachte hoek. Haar oom en tante zijn met haar vader gaan praten en nu woont ze tijdelijk bij hen in huis. Omdat Zaïda het emotioneel niet kan bolwerken adviseert de leerlingbegeleidster haar naar de huisarts te gaan voor een doorverwijzing naar een psycholoog.

ZAÏDA

Van school

Op haar stage gaat het ondertussen niet zo goed. Ze maakt fouten omdat ze ongeconcentreerd is. Ook haar impulsiviteit speelt haar parten. Ze valt uit als ze een negatieve praktijkbeoordeling krijgt en uiteindelijk moet ze de opleiding verlaten.

De docent vraagt zich af of ze niet meer had kunnen doen om Zaïda te helpen. “Nu ze niet meer op onze opleiding zit is het gemakkelijk om haar te vergeten. Ik voel me schuldig dat ik niet meer heb gedaan.”

MERIAM
“IK WIL
GRAAG MET
MIJN VADER
OVER MIJN
VRIEND
PRATEN”

MERIAM

Vier zussen van Meriam zijn al getrouwd en nu is zij aan de beurt. Haar moeder en haar broer vinden dat ze moet trouwen met een onbekende man die om haar hand heeft gevraagd. Haar vader is toleranter en wil dat ze eerst haar studie afmaakt.

Tien jaar geleden is Meriam (21) met haar familie uit Marokko naar Nederland gekomen. Haar oudste zus moest trouwen met een oudere man maar liep weg. Vlak daarna werd haar tweede zus uitgehuwelijkt aan een achterneef, in een poging de familie-eer te herstellen. Haar derde en vierde zus hebben zich eveneens in hun lot geschikt. Maar als het aan Meriam ligt, kiest zij haar toekomstige echtgenoot zelf uit. Haar vader vindt dat zijn dochter eerst maar eens haar opleiding radio-diagnostisch laborant moet afmaken. Haar moeder is veel traditioneler. Die is van mening dat haar jongste dochter moet trouwen met de huwelijkskandidaat die zich onlangs heeft aangegevend. Hij komt uit een goede familie en daarmee is de toekomst van haar dochter veiliggesteld. Als Meriam niet met hem wil trouwen zal ze haar dochter verstoten. Haar oudste broer staat helemaal achter zijn moeder en houdt haar voortdurend in de gaten. Van haar middelste en jongste broer heeft ze weinig te vrezen want die zijn nog te jong om zich hiermee bezig te houden.

Stress

Sinds ruim een half jaar heeft Meriam een vriend die in Nijmegen studeert. Hij heeft een streng-islamitische vader die van mening is dat de plaats van de vrouw thuis is. Meriam's vader kent zijn familie en wil niet dat zijn dochter met hem omgaat. Meriam: "Mijn vader zegt dat hij mij niet heeft opgevoed voor een leven als huishoudster." Toch ontmoet ze haar vriend stiekem onder schooltijd en verzuimt regelmatig lessen. Haar broer ontdekt dat er iets gaande is en dreigt haar vriend iets aan te zullen doen.

Omdat haar moeder en broer voortdurend druk op haar uitoefenen

MERIAM

is Meriam behoorlijk gestresst. Op school komt ze daarom nogal eens fel uit de hoek. Bij het minste of geringste scheldt ze klasgenoten en leerkrachten uit. Door de stress valt ze zienderogen af en op haar stage kan ze zich steeds moeilijker concentreren. Zo nu en dan meldt ze zich een paar dagen ziek.

Hulp

Meriam vertoont storend gedrag in de klas. Verbaal kan ze soms behoorlijk agressief uit de hoek komen. Haar felheid en het feit dat ze zienderogen afvalt, zijn allebei uitingen van stress. Ook op haar stage gaat het niet zo goed. Ze kan zich niet zo goed concentreren en maakt daardoor fouten.

Haar docent concludeert dat er iets aan de hand is als ze toestemming vraagt om tijdens zijn les naar de huisarts te gaan. Docent: "Meriam zei dat ze zich niet goed voelde en slecht sliep. Ze vertelde ook dat er thuis problemen waren. Toen ik voorstelde om hulp in te schakelen, ging ze daarmee na enig aandringen akkoord." Eerst denkt deze docent dat ze haar problemen thuis gebruikt om haar gedrag en regelmatig verzuim goed te praten. Maar door haar reactie is hij ervan overtuigd dat de situatie ernstig is. Meriam wordt doorverwezen naar de leerlingbegeleidster die een meisje tegenover zich ziet dat in eerste instantie erg stil en timide overkomt. Dat blijkt maar een dun laagje te zijn. Leerlingbegeleidster: "Ze gaf zich niet zomaar gewonnen. Stapje voor stapje werd ik uitgetest op mijn betrouwbaarheid. Meriam wist heel goed wat ze wilde maar zat ook erg in het nauw. Het kwam niet in haar op om weg te lopen. Ze wilde graag met haar vader over haar vriend praten. Omdat ze nogal snel ontploft was het voor haar belangrijk om te leren hoe je rustig een gesprek voert."

Rustig praten

De leerlingbegeleidster neemt contact op met een expertisecentrum

FELLE REACTIES

VERBAAL

AGRESSIEF

AFVALLEN

REGELMATIG

VERZUIM

SLECHT

CONCENTRATIE

VERMOGEN

MERIAM

voor eengerelateerd geweld om te overleggen. Meriam wil niet dat er een melding bij de politie wordt gedaan want daar werkt een familielid van haar. Als die iets in de gaten krijgt is het zo goed als zeker dat haar familie op de hoogte wordt gesteld. Na een paar begeleidingsgesprekken lukt het haar om rustig met haar vader te praten en hem de tijd te geven om te reageren. Als gevolg daarvan gaat hij volledig achter haar staan. Meriam krijgt daardoor wat meer zelfvertrouwen en kan de druk van haar broer en moeder wat beter aan. Uiteindelijk kan ze zich weer op haar opleiding concentreren en gemotiveerd aan haar stage beginnen.

MERAL
**“IK VOND
MIJN LEVEN
NIET MEER
DE MOEITE
WAARD”**

MERAL

Ze is lesbisch en als ze dat aan haar ouders vertelt, breekt de hel los. Hun grootste zorg is dat er niet over gesproken wordt. Als hun dochter maar niet laat zien wie ze werkelijk is. Anders is de seksuele eer beschadigd.

Meral (19) is van Turkse afkomst en ziet er stoer uit in haar legerbroek en witte T-shirt. Om haar pols draagt ze een zweetbandje en zonder make-up komen haar donkere ogen nog beter uit. Ze heeft ook een hele zorgzame kant. Als haar moeder weer eens in het ziekenhuis wordt opgenomen, neemt zij het huishouden over en verzorgt haar jongere broertje en zusje. Thuis is de situatie sowieso niet gemakkelijk want haar vader gebruikt harddrugs en is vaak gewelddadig. Wanneer ze haar ouders vertelt dat ze lesbisch is en een relatie met een Nederlands meisje heeft, geloven ze haar eerst niet. Maar uiteindelijk dringt de boodschap door. Ze raken in paniek en verbieden haar om met haar vriendin om te gaan. Anders komt de seksuele eer in het geding. Zowel haar vader als een schietgrage oom vormen een constante bedreiging voor Meral en haar vriendin.

Geheim

Thuis en op haar stage loopt Meral compleet vast. Ze kan zich niet meer concentreren met al die problemen aan haar hoofd. Het leven is zwaar met een depressieve moeder en een drugsverslaafde vader. Maar nu ze ook nog eens verliefd is geworden op een vrouw, is haar leven nog moeilijker geworden. Ze houdt haar liefde gedurende anderhalf jaar geheim, zowel voor haar ouders als voor haar vriendinnen op school. Thuis vragen haar ouders elke dag waar ze geweest is en met wie ze omgaat. Maar ze kan er niet over praten. Daarom maakt ze steeds vaker fouten op haar stage en blijft regelmatig weg. Haar mentor merkt dat er iets aan de hand is en stuurt haar naar de leerlingbegeleidster. Die constateert dat Meral nogal gepantserd overkomt. Leerlingbegeleidster: “Ze deed in het begin heel stoer

SLECHT

CONCENTRATIE

VERMOGEN

HERHAALDELIJK

VERZUIM

STOER

GEPANTSERD

MERAL

maar later bleek dat ze van binnen vol twijfels zat.” Pas na een aantal begeleidingsgesprekken komt het hoge woord eruit. Meral: “Eigenlijk was alles teveel. Het liefst wilde ik stoppen. Ik vond mijn leven niet meer de moeite waard.” Daarna lijkt ze wat meer te ontspannen.

Samenwonen

Om de eer te redden wordt Meral op vakantie in Turkije aan een neef voorgesteld. Ze geeft duidelijk te kennen dat ze niet met hem wil trouwen. Haar vader is woest op haar. Ook haar moeder moet het ontgelden, want voor het eerst neemt zij haar dochter in bescherming. Ze dreigt zichzelf wat aan te zullen doen als Meral niet met rust wordt gelaten door de familie van haar neef.

Om de situatie thuis te ontvluchten gaat Meral uiteindelijk bij haar vriendin wonen. Ze is vastbesloten haar eigen leven te leiden. Haar ouders laten haar voorlopig met rust en vertellen aan de familie dat Meral bij een studiegenote woont. Voor haar ouders is trouwen met een man nog steeds mogelijk. Ze is tenslotte jong en kan altijd nog van gedachten veranderen. Dat levert soms vervelende gesprekken op maar Meral houdt voet bij stuk.

Sexuele eer

Het feit dat Meral lesbisch is betekent een beschadiging van de seksuele eer. Maar zolang de Turkse gemeenschap er niets van weet en er niet over begint, kan het gezin blijven functioneren. Als Meral het maar niet van de daken schreeuwt. Wanneer ze bij haar vriendin gaat wonen, heet het dat ze bij een studiegenote woont. Zo lijkt er niets aan de hand en is de familie-eer naar buiten in elk geval gered.

HULP

Heeft een jongere laten merken dat er sprake is van eergerelateerd geweld of bestaat daarvan een vermoeden, ga dan niet pionieren. Neem niet zomaar contact met de ouders op want daarmee komen ze meestal nog meer in de problemen. Blijf in gesprek en verwijfs zo snel mogelijk door naar een hulpverlener binnen of buiten* de school.

Bij het Albeda College worden jongeren doorverwezen naar het team schoolmaatschappelijk werk. Zij verlenen hulp en maken gebruik van de expertise van het Kernteam Eergerelateerd Geweld (KEG). Daarin zijn hulpverleners van de GGD, steunpunt Huiselijk Geweld, politie, het openbaar ministerie en lokale partners vertegenwoordigd.

Binnen het ROC van Twente verwijzen docenten en mentoren (eerstelijnsbegeleiders) de jongeren intern door naar het Loopbaancentrum. Daar werken studieloopbaanbegeleiders (tweedelijnsbegeleiders) die gespecialiseerd zijn in eergerelateerde zaken. Zij hebben zich verdiept in de eercultuur en zetten een actieplan uit. Ook zoeken ze in overleg met de jongere een gesprekspartner binnen de familie. Daarmee gaan ze, samen met de jongere, in gesprek. Langs deze weg wordt uiteindelijk contact gezocht met de ouders. Daarnaast krijgen de jongeren weerbaarheids- en communicatietrainingen waardoor ze beter met hun thuissituatie kunnen omgaan. Bij crisissituaties treedt een noodplan in werking en zoekt de school contact met ketenpartners (derdelijnsbegeleiders) zoals het RIAGG, politie en Bureau Jeugdzorg Twente.

“EEN JUISTE INSCHATTING MAKEN IS VAAK MOEILIJK”

Karima Ouchan

Karima Ouchan is leerlingbegeleidster bij ROC van Twente en wordt meestal ingeschakeld als er sprake is van een crisissituatie rond eerge relateerd geweld. Een vertrouwensband opbouwen is volgens haar voorwaarde om te kunnen helpen.

Jongeren schamen zich vaak of zijn bang om te vertellen over eerge relateerd geweld. Hoe komt dat?

Je hangt de vuile was niet buiten want het gevaar is groot dat iedereen het dan te weten komt. De gevolgen kunnen desastreus zijn. Als de eer geschonden is, een meisje heeft bijvoorbeeld sex gehad met haar vriendje, wordt de hele familie er namelijk op aangekeken. Als zo'n familie niets zichtbaars doet om de eer te herstellen, volgen represailles door de gemeenschap. Zo'n familie telt dan gewoon niet meer mee. Dus door erover te praten zetten jongeren in feite alles op het spel.

Lopen meisjes die sex voor het huwelijk hebben altijd gevaar?

Als je de kantine inloopt en deze vraag aan een willekeurig meisje stelt, zal ze antwoorden: 'dan ga ik eraan'. Maar zolang de ge-

meenschap nog van niets weet hoeft dat niet altijd tot problemen te leiden. Als het binnen de familie blijft, is het afhankelijk van die ene familie welke consequenties dat voor het meisje heeft. Als een meisje zich niets aantrekt van wat de familie vindt, en dus voor zichzelf kiest, neemt ze daarmee in feite afstand van haar familie en haar cultuur. Dat gebeurt maar zelden. Het collectieve denken is namelijk met de paplepel ingegoten.

Jij bent zelf van Marokkaanse afkomst. Hoe sta jij tegenover jouw cultuur?

Ik probeer mijn cultuur en de tradities te eren. Uit respect loop ik in Marokko bijvoorbeeld nooit in het bijzijn van mannen in een badpak of strak zittende kleding. Mijn cultuur bepaalt voor een deel mijn identiteit. Daaruit ontleen ik ook mijn kracht. Waar ik wel tegen in opstand kom is tegen de gebiedende wijs. Sommige Marokkaanse ouders denken nog steeds 'hoe meer je je kind slaat, hoe meer je ervan houdt.'

Hoe ga jij om met jongeren die bij jou komen?

Voordat ze hun problemen op tafel leggen moeten ze mij eerst vertrouwen. Daarom toon ik belangstelling voor hun achtergrond, of ze nou uit Turkije of uit Suriname komen. Waardering geven en geduld hebben zijn heel belangrijk.

Heb je nog een tip voor leerkrachten?

Leerkrachten zijn gewend om de ouders erbij te betrekken als er sprake is van een probleem. In geval van eerge relateerd geweld breng je een student juist in gevaar door open kaart te spelen. Het risico bestaat dat de zaak escaleert. Een juiste inschatting maken is vaak moeilijk. Wees dus voorzichtig en neem contact op met specialisten binnen of buiten de school.

“VERTROUW OP JE INTUÏTIE EN ROEP HULP IN”

Ria Schoonen

Ria Schoonen is loopbaanspecialist bij ROC van Twente en heeft ook te maken met eengerelateerd geweld. Haar devies: Ga niet zelf experimenteren maar roep hulp in. Liever een keer voor niets besproken dan een keer te laat besproken.

Wanneer gaan bij jou de alarmbellen rinkelen?

Een goed voorbeeld is het verhaal van een docent over een Afghaans meisje. Hij maakte zich zorgen over haar want ze presteerde de laatste maanden heel slecht. Ze trok zich ook steeds meer terug en werd elke dag gebracht en gehaald door haar broer. Hij had haar apart genomen en gevraagd wat er aan de hand was, maar ze wilde niets zeggen. Ook als een student opeens een grote mond geeft en slecht gaat presteren kan dat een signaal zijn. Eigenlijk kun je zeggen dat, zodra een student zich duidelijk anders gaat gedragen of kleden, er mogelijk sprake is van eengerelateerd geweld.

Waarom willen studenten in de meeste gevallen niet praten?

De loyaliteit naar de eigen familie en de cultuur is heel groot, wat er ook gebeurt. Jongeren die in een eercultuur opgroeien, krijgen de boodschap mee dat je over zulke dingen niet praat. Ze leven in een wij- en zwijgcultuur.

Wat moeten docenten doen als ze merken dat er iets aan de hand is?

Vertrouw om te beginnen op je eigen intuïtie. Neem jezelf serieus als je wat denkt te merken. Ga vervolgens niet zelf experimenteren maar roep direct hulp in van iemand die meer weet over de achtergronden van eengerelateerd geweld. Bij ons op school zijn dat de loopbaanspecialisten. Zij hebben contacten met hulpverleningsinstanties buiten de school waardoor ze snel kunnen doorverwijzen. Bespreek je vermoedens in ieder geval niet in de koffiekamer of met mensen uit de eigen cultuur, want daarmee kun je de veiligheid van een student in gevaar brengen.

Sta jij zelf wel eens voor een dilemma?

Als witte loopbaanspecialist bied ik hulp aan gekleurde studenten. Dat cultuurverschil kan soms wel eens lastig zijn. Als ik bijvoorbeeld thuis kom bij een leuke meid en haar vader veroordeelt haar keihard om wat ze in de ogen van de familie misdaan heeft, kan ik wel eens boos worden. Dan wil ik het even niet begrijpen. Maar als ik stilsta bij zijn opdracht om de familie-eer te bewaken, word ik mild. Vaak heeft iedereen in de familie iets van zichzelf gegeven om de eer hoog te houden.

“VERPLAATS JE IN HUN SITUATIE”

Silvana Mohansingh

Silvana Mohansingh is schoolmaatschappelijk werkster bij het Albeda College en gaat naast jongeren staan die met eerdergerelateerd geweld te maken hebben. Ze probeert zich te verplaatsen in hun situatie en leert ze voor zichzelf te zorgen.

Hoe kom jij over op de jongeren die bij jou komen?

Ik ben zelf groot geworden in een christelijk Hindoestaans-Suri-naams gezin waar de nodige problemen speelden. Mede door mijn werk in de vrouwenopvang heb ik gemerkt dat je bijna letterlijk naast mensen moet gaan staan. Jongeren die bij mij komen ervaren dat ook zo. Ze zeggen “we voelen dat je het met je hart doet”. Eigenlijk gaat het erom je te verplaatsen in de situatie van deze jongeren.

Wat probeer je met ze te bereiken?

Deze jongeren hebben over het algemeen een laag zelfbeeld. Meestal vraag ik of ze voor de spiegel willen gaan staan om vijf dingen op te noemen die ze leuk vinden aan zichzelf. Het antwoord dat ik in het begin vaak krijg is: “ik weet het niet”. Van jezelf leren houden en voor jezelf durven opkomen, daar gaan we dan heel praktisch mee aan de slag. Bijvoorbeeld door met een rollenspel te oefenen hoe je bijvoorbeeld een oom met aanzien in de familie voor je kunt winnen. Als je in staat bent op een rustige manier te vertellen dat je een vriend hebt en niet met je neef wilt trouwen, gaat die oom mis-

schien achter je staan. Het is ook erg belangrijk om keer op keer te bevestigen wat ze op eigen kracht hebben bereikt.

Haal jij meisjes die met eerdergerelateerd geweld te maken hebben er zo uit?

Vaak zie ik iets aan hun houding. Ze zijn stil en teruggetrokken, bijna schuw. In een kringgesprek over toekomstige plannen vertellen ze niet zoveel want alles is immers al gepland.

Heb je nog tips voor leerkrachten en mentoren?

Om deze jongeren te kunnen begrijpen is kennis over hun achtergrond een absolute must. Maar niet alleen dat. Naast hun schoolprestaties moet er ook aandacht zijn voor hoe ze zich gedragen. Praat daarover één op één met zo'n jongere en zorg dat ze je gaan vertrouwen. Geef ze de ruimte en neem ze serieus.

MEER INFORMATIE

www.eerwraak.info

www.watiseer.nl

www.transact.nl

www.st-kezban.nl

www.justitie.nl/eer

www.verdwaaldegezichten.nl

Voorlichtingsmateriaal, onderwijsconcept 'Zwarte Tulp'
en documentaires

AANBEVOLEN LITERATUUR

Op de vlucht voor eerwraak

Ayse (2004)

Eer en eerwraak. Definitie en analyse.

Rob Ermers (2007)

Eerwraak in Nederland

Renate van der Zee (2006)

Nooit geschreven brief aan mijn vader

Karima Ouchan (1999)

Buitengesloten. Meiden vertellen over hun worsteling met familie-eer.

Linda Terpstra en Anke van Dijke (2006)

De importbruid

Hulya Cigdem (2008)

ADRESSEN

LANDELIJK

www.huiselijkgeweld.nl

Landelijk telefoonnummer
0900-1262626

www.stophuiselijkgeweld.nl

Politie, spoed

Tel. 112

In Rotterdam bellen met KEG

Politie, geen spoed

0900-8844

Vraag naar de functionaris die belast is met eergerelateerd geweld.

TWENTE

Loopbaancentrum ze lijn,

ROC van Twente

tel. 074- 850 3464

www.rocvantwente.nl

[www.vrouwenopvangoverijssel.nl/
docs/telefoon.htm](http://www.vrouwenopvangoverijssel.nl/docs/telefoon.htm)

ROTTERDAM

Trajectbureau, Albeda College

tel. 010 – 290 10 20

E-mail: albeda@albeda.nl

www.albeda.nl

Bureau Vertrouwenspersonen,
Albeda College

tel. 010 - 448 27 60

E-mail:

vertrouwenspersoon@albeda.nl

Kernteam Eergerelateerd Geweld
(KEG)/huiselijk geweld

tel. 010 – 4438444

Ook in te schakelen bij
crisissituaties.

www.huiselijkgeweldrotterdam.nl

www.vrouwenopvangrotterdam.nl